

3. Глобальна угода щодо мігрантів / Організація Об'єднаних Націй.
URL: <https://www.iom.int/global-compact-migration> (дата звернення: 20.03.2019).
4. Глобальна угода щодо біженців / Організація Об'єднаних Націй.
URL: www.unhcr.org/the-global-compact-on-refugees.html (дата звернення: 20.03.2019).

Федорова Т. С.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного
та європейського права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

РОЛЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ІНОЗЕМНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО- КИТАЙСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

В умовах становлення нової моделі економічного розвитку Китаю заснованої на принципах платформенної економіки [1], а також з урахуванням потужних напрацювань у сфері нарощування національного економічного потенціалу, реалізації амбітних міжнародних проєктів, зокрема, «Один пояс – один шлях», Китай наразі займає провідне місце не тільки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, але й в усьому світі. Це обумовлює зацікавленість України у розвитку стратегічного партнерства не лише з країнами Європейського Союзу в межах реалізації Угоди про асоціацію, але й з географічно віддаленою, однією з найбільших держав світу, якою є сьогодні Китай – країна, яка виступає важливим ринком збуту, постачальником товарів та інвестиційним партнером для національної економіки.

На українсько-китайському економічному форумі «Перспективи співробітництва в межах ініціативи «Один пояс – один шлях», що проходив 4 липня 2018 р. у Торгово-промисловій палаті України [2], радник з торгово-економічних питань посольства КНР в Україні Лю Цзюнь зазначив: «Сьогодні Україна від-

різняється від тієї, що була раніше ... І розпочаті реформи – це бонуси і дивіденди для розвитку перспективного двостороннього співробітництва». Серед найбільш перспективних сфер для розвитку партнерства, економічним радником було виділено інфраструктуру, фінанси і ІТ-сектор. За його словами, саме ці напрями мають надзвичайні можливості для співпраці. Крім того, великий потенціал двостороннього партнерства передбачається у галузі сільського господарства, а також у промисловості, і насамперед, в хімічній промисловості.

Відповідно до означеного вектору українсько-китайського економічного діалогу великої актуальності набувають питання правового регулювання інвестиційної та підприємницької діяльності, вдосконалення механізмів функціонування господарської юстиції в Україні, поглиблення співпраці у правовому просторі Китаю. Це вимагає проведення комплексного дослідження способів захисту прав суб'єктів господарювання як у межах китайської юрисдикції, так і в межах національного правового поля.

Китайський законодавець активізував зусилля щодо суттєвого оновлення необхідних для країни нормативно-правових актів [3]. Разом з тим, проблематика особливостей реалізації механізмів захисту суб'єктів господарювання, які приймають участь в українсько-китайських торгівельних, інвестиційних, підприємницьких відносинах як в Україні, так і в КНР досліджені недостатньо. Потребують подальшого опрацювання означені правовідносини в межах функціонування інституту господарської юстиції України та відповідних інститутів у КНР.

З середини 2016 року відзначався стійкий підйом у світовій економіці. Китай залишається потужним світовим економічним гравцем, зовнішня політика якого спрямована на економізацію та активну інтеграцію до глобальної торгової системи СОТ, членом якої Китай став у 2001 р. З точки зору розмірів торговельних потоків, Китай є одним з чотирьох найбільших членів СОТ поряд з ЄС, США і Японією. Вперше КНР стала найбільшою економікою в світі у 2014 р., обігнавши за обсягами виробництва товарів і

послуг США. За даними Міжнародного Валютного Фонду, обсяг національного економічного виробництва 2014 року у Китаї становив 17,6 трлн дол., а в США – 17,4 трлн дол [4;С.111].

На політичному рівні Китай продемонстрував готовність інвестувати в Україну в рамках ініціативи «Один пояс-один шлях». Серед сфер, що викликають значну зацікавленість китайської сторони аграрний та енергетичний сектор, інфраструктурні проекти, експортно-орієнтовані переробні підприємства та підприємства енергетичного машинобудування, енергетика. Зокрема у червні 2018 р. з китайською компанією CNNC (China National Nuclear Corporation) підписано Меморандум про можливість між-народної кооперації з Енергоатомом, а напередодні, в грудні 2017 було підписано Меморандум про взаєморозуміння у сферах енергоефективності, відновлюваної енергетики та альтернативних видів палива між Держенерго-ефективності України та Національною енергетичною адміністрацією Китаю. Крім того, китайська державна компанія CCEC (China National Complete Engineering Corporation) і приватна компанія GCL (Golden Concord Holdings Limited) підписали протокол для реалізації проектів у сфері енергетики в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях. У сфері інфраструктури намічається співпраця між «Укравтодором» і китайською державною корпорацією China Road and Bridge Corporation, які підписали меморандум про будівництво бетонної дороги «Одеса – Миколаїв», Укравтодор також підписав контракт з китайською компанією Xinjiang Communications Construction Group Co., Ltd щодо капітального ремонту ділянок автодороги Стрий-Тернопіль-Кропивницький-Знам'янка, а також реалізації частини робіт на ділянках дороги Київ – Харків–Довжанський. Враховуючи розширення торгівельних та інвестиційних контактів України з КНР наразі актуальним видається напрацювання відповідної практики урегулювання господарських конфліктів і вирішення господарських спорів в межах діючого в Україні інституту господарської юстиції.

Господарська юстиція в Україні це легальна та легітимна діяльність із забезпечення вирішення спорів, які виникають із господарських та, у окремих випадках, цивільних правовідносин, що реалізується через систему державних органів (господарські суди) і недержавних суб'єктів (третейський суд, арбітраж), котрі наділені відповідними юрисдикційними повноваженнями, з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави, утвердження справедливості у сфері господарювання та підтримки господарського правопорядку.

Слід зазначити, що китайський бізнес вельми обережно ставиться до інвестування в Україну. Крім політичної нестабільності і складнощів в економіці, все ускладнює наявність проблем із захистом іноземних інвестицій і невиконанням зобов'язань України щодо вже вкладених коштів. Так, у лютому 2014 року Китай подав до Лондонського міжнародного арбітражного суду позов про відшкодування збитку на суму 3 млрд доларів. Суть конфлікту полягала в тому, що всупереч домовленостям, Китаю було продано зерна на суму лише 153 млн доларів, натомість отриманого кредиту на 3 млрд доларів [5]. На сьогодні сторони домовилися мирно врегулювати цей спір. Більш того, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Геннадій Зубко заявив, що Китай і надалі готовий інвестувати в АПК, енергетику і будівельну сфери України.

Слід звернути увагу, що наразі юридичний бізнес України освоює нову для себе нішу – юридичний супровід діяльності китайських інвесторів в Україні. У 2015 році адвокати «Василь Кисиль и Партнерь» успішно захистили інтереси Hongyang Metal Industry, міжнародного інвестора в марганцеворудній промисловість України, в господарських судах [6]. Спори стосувалися визнання незаконними та скасування наказів Головного управління Держземагентства у Запорізькій області про надання в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності (загальною площею 137 га) і зміну цільового призна-

чення земельних ділянок для видобутку і переробки марганцевих руд, а також визнання недійсними договорів оренди земельних ділянок.

Зрозуміло, що однією зі складових сприятливого інвестиційного клімату в Україні є забезпечення належного захисту прав інвесторів у сфері господарювання, що обумовлює актуальність розв'язання існуючих проблем у сфері.

З урахуванням вищезначеного, можна констатувати, що наразі в Україні в межах інституту господарської юстиції створено достатньо дієвий механізм захисту іноземних інвестицій, що може сприяти входженню китайського інвестора на український ринок. Разом з тим, питання юридичного супроводу інвестиційної діяльності китайського бізнесу в Україні потребує вдосконалення разом з актуальністю стабілізації політичних процесів в країні.

Література:

1. Guiding Opinions of 12 Departments Including the Ministry of Commerce on Advancing Goods Markets' Development of Platform Economy (02-12-2019). URL: <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=30062&lib=law&SearchKeyword=&SearchCKeyword=>
2. Король В. Перспективи подальшого розвитку українсько-китайських відносин. Асоціація українсько-китайського співробітництва: веб-сайт. URL: <http://aucc.org.ua/perspektivi-podalshogo-rozvitku-ukrayinsko-kitayskih-vidnosin-valeriy-korol/>
3. Трощинский П.В. Правовая система Китайской Народной Республики: становление, развитие и характерные особенности // Вестник Университета имени О.Е. Кутафина. 2015. №5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pravovaya-sistema-kitayskoj-narodnoy-respubliki-stanovlenie-razvitie-i-harakternye-osobennosti> (дата обращения: 30.03.2019).
4. Яценко О. М. Особливості зовнішньоторговельної політики Китаю в сучасних умовах / О. М. Яценко // Китайська цивілізація: традиції та сучасність. Перспективисоціально-економічного та політичногорозвитку КНР в ХХІ столітті [Електронний ресурс]: матеріали ІХ наук. конф. (22 верес. 2015 р.) / Ін-т сходознавстваім. А. Ю. Кримського НАН України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім.

- В. Гетьмана» [та ін.]; [відп. за вип.: Л. Л. Антонюк, В. О. Кіктенко]. – Електрон. текст.дані. – Київ : КНЕУ ; ІВО, 2015. – С. 111
5. Китайские инвесторы — в шаге от окончательной потери доверия к украинской экономике. URL: https://24tv.ua/ru/kitajskie_investory__v_shage_ot_okonchatelnoj_poteri_doverija_k_ukrainskoj_ekonomike_n563137
  6. Адвокаты «Василь Кисиль и Партнеры» защитили интересы международного инвестора в земельных спорах. URL: http://www.vkp.ua/ru/news/pressreleases/vasil_kisil_partners_successfully_represents_the_interests_of_an_international_investor_in_land_disputes/

Мануїлова А. І.

*аспірант кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОЯВ ПРИНЦИПУ ЕСТОПЕЛЯ В КОНТЕКСТІ БУДАПЕШТСЬКОГО МЕМОРАНДУМУ

У 1975 році на Нараді з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ) в столиці Фінляндії майже всі держави континенту, а також США і Канада підписали Гельсінські угоди. У них декларувалося мирне співіснування різних соціальних систем, двох військових блоків і нейтральних країн. Ці документи стали основою нової європейської архітектури безпеки.

Однак в 1989 році почалося руйнування соціалістичного блоку. Припинили свою діяльність Організація Варшавського договору (ОВД) і Рада Економічної Взаємодопомоги (РЕВ), на карті Європи внаслідок розпаду СРСР та Югославії з'явилися нові держави. Крім того, протягом 1992 року свій «розпад» оформили Чехія та Словаччина, нову ситуацію потрібно було зафіксувати новими угодами. Для цього було прийнято рішення про проведення на початку грудня 1994 року зустрічі на вищому рівні в столиці Угорщини. Там були підписані важливі домовленості, в тому числі про перейменування НБСЄ в Організацію з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) з січня 1995 року [1].

Після розпаду СРСР актуальним постало питання про нерозповсюдження ядерної зброї на пострадянському просторі, що